

कार्यकारि चुकछाप कावेलि 'ए' जलविद्युत काचिबुत्लाओ चुप्पाडछाप

१. काचिबुत्लाओ चुप्छाप सिन्मेत

बड्ढे दोत्मायुओ योक्दा विद्युत थामा (Peaking run of the River) खालाकओ ३७.६ मेगावाट सावारकओ कावेलि 'ए' जलविद्युत काचिबुत्ला बसुहोन नेपालाओ पान्थर कि ताप्लेजुड ढिटैनओ अचुकोप लियाडसा सोन्याडओ कावेलि युन्वादा छुक्याड । काचिबुत्लाआ पान्थर ढिटैनओ अमरपुर कि पन्चमि ओन्कि ताप्लेजुड ढिटैनओ थेचम्बु कि नाडखोल्याड साप्टेनकोपओ खालाक टेन्चि नोप्टुडुचि । हाइड्रो कन्सल्ट प्राइभेट लिमिटेडआ नेपाला हाडकोपओ दुमसेडमि काचिलाप कि निहाडहोन छेन्बिखिमओ दुमसेड कि काचिलाम्पा ओन्सामि साप्टेन्मि चमाथाडमा मुसा काचिलाप बनू मुओ युड्याड ।

काचिबुत्लाओ ढि बने मुमाचिदा डाइभरसना चाअ्वाछेक (diversion barrage), साइड इन्टेक (side intake), चाअ्वा छेन्वा वाताम (settling basin), ढि हुन्दिलाम (headrace tunnel), सर्ज साफ्ट (surge shaft), अयाम पेनस्टोक (surface penstock) कि अयाम्मि विद्युत खिम (surface powerhouse) मछुक । चाअ्वाताम सुद्दाओ १४.३ मिटरा मेट्लो चाअ्वा लाखा चाअ्वाछेक (डाइभरसन ब्यारेज) कावेलि खिइन्लादाडका चकदा २.५ किमि धाना कावेलि होडकुओ बेड्वात्ति बने मुमा लि । मोसोओ अमरपुर साप्टेनकोपओ धुसेनि टेन छुकनालो बुयात्ति थेचम्बु साप्टेनकोपओ खुद्रुके छुक । चाअ्वाओ ६०.२ मिटरा मेट्को फामायु हुन्दिलाम कि ४३२६.८ मिटरा मेट्को ढि हुन्दिलामदाडका पिप्ले होडकु चकदा तमोर युन्वाओ बेड्वात्ति छुक्याडओ अयाममि विद्युत खिमदा खान्मा लि ।

२. वाकर मिन्मायु कि काचिलाम

भारा टेन्पाडचिओ टेन्पाडमिचिओ नुत्तुवादा वाकर/काचिपेन्चिदा भागा लाम्पा पमा लि निओ मिन्मायुदा ओ टेन्पाडमि काचिबुत्ला लियाड । ओदा टेन्पाडमि ओन्कि छेन्बिमि चाम्माखाडमाओ लामदा टेनदाओ नुत्तुवादा चाहा लियो दुम सिन्माकि नुत्तुवाओ काचि बुदा पाआ युडसा । टेन्पाडमि काचिबुत्ला नुच्छेओ टेन्पाडमि चाम्माखाडमाओ अछ्छडदुमदा चोक्याड । बसितओ यडखानचि खिमरडचि सेन्मायु लाम्मायु, आदिवासि जनजाति सेन्मायु लाम्मायु, भुडदा यायोक् कि खालाक टेन्पाडचिसुद्दाओ हान्माचेप्पामिसिवा, दुमतोड, यायोक् ओन्कि टुप्खाला कि काचिबुत्ला टेनआ थडतुओ बाखा खाडमायुदाडका खोम्मायु मलिसाओ युडाडा । बुयाओ दुम कि वक लेत्माओ दुत्मायु, वात्तोड कि नापि (क्याडास्ट्रल) लावाछाप सुद्दा वक लेत्मा ओन्कि मासाफासाओ आकडा युडमा काचिबुत्लाआ ढिरुओ खाहुप ओरिपोरि लावाछाप (क्याडास्ट्रियल) ओ निम्पाड सेन्मायु लाम्मायु कि छेन्बि लागा लियो सिन्मा लिसाओ युडाडा । नेपालाओ चाअ्वा लेन्मायु नुत्तुवासुद्दा तोडओ आइमितओ दुमसेड, लामफेड, काचिदुमसेड कि भारा मुखामदाडका मताओ दुम दुमसेडमि ओन्कि काचिलाम कि निहाडहोन छेन्बिखिमओ दुमसेड कि काचिखाबुत्ला खिप्टाकि ओ दस्तावेज युडसाओ । मना खिप्लामि भुड अचोम्पाड खोम्खा विभागा, छेक्खुन ढिटैन नुत्तुवा समिति कि छेक्खुनमि साप्टेनकोपदाडका मलोइसाओ दुमचिदाडका मखोम्साओ युड्याड ।

३ टेन्पाडमि ओन्कि थाप्सडमि निनामसेडओ चित्तलो सिन्मायु

३.१ काचिबुत्ला खाहुपओ छेक्खुन साप्टेनकोपचि

पान्थर ढिटेनओ अमरपुर कि पन्चमि ओन्कि ताप्लेजुड ढिटेनओ थेचम्बु कि नाडखोल्याड साप्टेनकोपचि काचिबुत्लाओ छेक्खुन साप्टेनकोपचि मयुड्याड । काचिबुत्लाओ नुच्छेओ बने मुमायुचि खाडलि हेडवर्कस, सर्ज साफ्ट, हुन्दिलाम, पेनस्टक कि विद्युत खिम्चि अमरपुर साप्टेनकोपदा मयुड । ओ साप्टेनकोपचिओ मनाखिप्खाला २१०९८ (४८.१% दुवाछा कि ५१.८८% मेछाछा) कि लिम्मि तोडमेत १:१.०७ युड्याड । वाराबोरि खिमरडचि ५.४४ कापाड मयुड्याड । काचिबुत्ला खाहुपदा खालाक-खालाकओ जनजाति महोन्याडओ मनापाडचि मयुड्याड । ओ मनापाडचि खालाक थाप्सडमि, यडमि ओन्कि साम्योकमि मयाडओ सिन्तुम । ५३.३८% आदिवासि जनजाति (लिम्बु, राइ, तामाड, नेवार कि माभि), ३९.४७% वाम्ना/पानिवाड कि ६.१३% दलित (थुप्कावा, दुप्कावा कि सार्कि) मयाक्याड । भारा साप्टेनकोपचिदा लिम्बुचि बड्ठे मयाक्याड । टेन्पाडमिचिओ ढि अचु मामायडचिदा पानिवाड, लिम्बु कि बान्तावा यड मचेप । मोहाडा टेन्पाडमिचिओ हिन्दु (५३.०६%), किरात (३७.०५%) कि बउद्ध (९.५२%) साम्योकचि मयाड । खिप्मायुलाम ४९% (५५.३% दुवाछा कि ४४.७% मेछाछा) मयाक्याड । ओहा खामहेदा काहिबुत्ला खाहुपओ छेन्विमि कि बने मुमा नि ढिटेनचिओ वात्ति चासुमि कि मान्वासुमिदा युडओ होलाओ छेन्विदुम युड्याड ।

३.२ सेन्मायु लाम्मायु ममुवाओ खिमरडचि

भारा टेन्पाडमि-छेन्विमि सेन्मायु लाम्मायुओ निम्पाड सुम्कातेत साप्टेनकोप छेक्खुक खाहुपदाडका भाराक ४६ खिमरडचि (अमरपुर ३०, पन्चमि २ कि थेचम्बु १४ खिमरडचि) खाडमाचिओ निम्पाड मयाआडा । मचोआखाओ खिमरडचिओ भारा मनाखिप्खाला ३६३ (५१.२४% दुवाछा कि ४८.७६% मेछाछा) कि भारा खिमरडचिओ आकारा ७.८९ मयुड्याड । मो हाडहोन ओन्कि काचिबुत्ला साप्टेनकोपचिओ भारा आकडादाडका धाना युड्याड । बड्ठे खालाक खिमरडचिओ खिम्पाड संरचनादा भारा टोडमाकि युडमा (६२%), आप्पि युडमा (२९%) कि फोडमाकि (९%) संरचनाचि सिन्तुम । भारादा ५०% खिमरडचिओ किरात साम्योक, ३४.७८% चिओ हिन्दु साम्योक कि १५.२२% आ बउद्ध साम्योक माने ममु । मचोआखाओ खिमरडचिओ खिप्मायुलाम ८४.३९% युड्याड, मो काचिबुत्ला खाहुप ओन्कि ढिटेनचिदाडका आकडादाडका धानिओ युड्याड । ६४.४६% मनाखिप्खाला छेन्विमिओ दुमदा बुया मयुड्याड कि बड्ठेकापाड चासुमिदा मयाक्याड । हडमाओ निम्पाड ४३.४८% भारा चासुमिदा युडओ कि महेनाओ खिमरडचि चासुमि ओन्कि नि काचिदा खाडलि निहाडहोन खात्मा, काचि मुमा कि छेन्विकाचिदा मयाक्याड । मचोआखाओ खिमरडचि भारा वक १.५९ हेक्टरा याक्याड, मो भारा ढिटेनओ (पान्थर ०.९१ हेक्टरा कि ताप्लेजुड ०.८१ हेक्टरा) कि हाडहोन (०.८१) आकडादाडका धानिओ युड । रिमिओ दुमदा वक कातोक्चिदा लिम्बु बड्ठे भाराचिदा बुदाउ (१.७४ हेक्टरा/खिमरड) मयाक्याडनालो तामाड बड्ठे ह्युना (१.२४ हेक्टरा/खिमरड) मयाक्याड । चासुमि मुमायड वक्चिदा ५४.७०% वेडसि (चाअ्वा पाक्मायड) कि ४५.२९% खेरेक्ला वक (चाअ्वा पाक्मा अरन्मिनओ) मयाक्याड । काया, कोकोलोकमा, छुमाचा कि मासित (बोपखान) काचिबुत्ला खाहुपदा पुक्मायड चासुमि मयुड्याड । मो खाहुपदा टेप्मायड छेन्विमि चमाथाडमा ओन्कि ताखाउ दुमचिदा साक्सिचि साम्रा, छेडगरा, साड्वा, भाक, दोफेवा कि वाचि मकेन्दुडुचि । भारादा दोडओ खिमरड ताखाउ फेक १,७९,४५७.१४ युड्याड । मो भारादा वाम्नाचिदा बड्ठे (फेक ३,०१,१००) कि माभिचिदा चित्तलो (फेक ८६,०००) युड्याड । ओ भारा खिमरड ताखाउ हाडहोनदाडका खान्नुओ युड । भाराक खिमरडचि चासुमि काचिदा मवाडायुडसा नुछाड निहाडहोन

काचि कामुचिदाडका ताओ छेन्वि (रेमिटेन्स-विप्रेसन)आ ताखाउदा ढिवाड भागा (४३.४८%) युड्याड । भारादा दोडओ खिमरड खात्खाउ फेक १,२१,९२१ युड्याड । मो बाम्नाचिदा बड्ढे (फेक २,२५,६४८) कि माभिचिदा चित्तो (फेक ७७,४७६) युड । खात्खाउचिदा बड्ढे छेन्वि चामायुदा (३०.५२%) कि वात्मायु तित, याम सेडमा कि ताया तोक्मादा खात्खाउ युड्याड । काचिबुत्ला खाहुपहुत्दा पिनासि टेन बाहेका सेडमायु दुमओ अखाडसादासा युड्याड । ६५.२१% खिमरडदा सेड्याडओ दुडमा चाअ्वा युड कि ८७% खिमरडदा एखाराक युड्याड । मचोआखाओ खिमरडचिदा खाड ममुनान्चिनओ सारिमाचिदा टाइफाइड, साक्मा पोन्मा, ह चुक्ओ, ह चओ, मधुमेह, सोम्बोकसुद्दाओ सारिमा कि **जुकाचि युड** । काचिबुत्ला खाहुपदा याम सेडमा सेवाओ निम्पाड याम सेडमा चउकि कि चुक याम सेडमा चउकिचि मयुड । हान छाड बड्ढे खालाक मनाचि नुमाओ निम्पाड दोवाचिदा मिन्मायु युड । भारा खिमरडआ कोक भाडमा हत्माओ निम्पाड सड मयाड । भारा खिमरडमा टेलिफोना/एन्चेप्ला मतोक, मो खालाक खिम्पाडचिआ सेवा पमा लि । ओसोओ निम्पाड ओ खाहुप मेचि ढिलामआ भारा ढिटेन अचोम्लाचि चोक्टुचिओ युड ।

३.३ आदिवासि जनजाति

ओ खाहुपदा खालाकओ जनजातिचि महोलाओ मनाचि मयुड । लिम्बु, तामाड कि माभिचि आदिवासि जनजाति भुडचि मयुड । मो काचिबुत्लाओ चमाथाडमाओ भाराओ छेक्खुन मलि । ओ मनाभुडचि खालाक थाप्सडमि, यडमि ओन्कि साम्योक्मि मयाडओ सिन्मा लि ।

३.४ लिम्मि, देडदा मछुक्टाओ कि छेक्खुन भुड

कावेलि 'ए' जलविद्युत काचिबुत्लाओ दुमदा छेक्खुन भुड निओ मो खिमरडचि कि मनाभुडचि सिन्दुम्चुम मोचि चाहा लियो सिकि, दुम, असोम, कि काचिखिम लेमाओ दुमदा बड्ढे देडदाओसा लासाएम्मा दुमदा कि तोक्मायु हामादा बड्ढे चाअतओ दुम युड । काचिबुत्ला खाहुपदा आदिवासि जनजातिचि, दलितचि कि मेछ्छाछ्छाचि निपाड देडदा मछुक्टाओ कि देडफान ममाआओ भुडचि निकि सिन्दुम्चुम ।

४ काचिबुत्लाओ छेक्खुन कि छेक्खुन चाम्माखाडमा

४.१ काचिबुत्ला छेक्खुनमि खाहुपचि

काचिबुत्ला छेक्खुनचि खाहुपचिदा पान्थर ढिटेनओ अमरपुर कि पन्चमि ओन्कि ताप्लेजुड ढिटेनओ थेचम्बु कि नाडखोल्याड साप्टेनकोपचि मछुक । काचिबुत्लाओ छुक्मा लियो टेन्पाडमि कि निनामसेडमि छेक्खुनचिओ दुमदा काचिबुत्ला छेक्खुन्मि खाडसा कि मान्खाडसा छेक्खुन्मि खाहुपचिदा मयुडसा युडसा । खाडसा छेक्खुन्मि खाहुपचिदा वा मान्पोक खाहुप (चाअ्वाछेकदाडका ह्युना कि विद्युत खिमदाडका धाना चाअ्वाओ सोन्मा चिलोक ओन युडओ खाहुप) कि काचिबुत्लाओ बड्ढे बने मुखा ठोडचिओ काचिचि (चमाथाडमाचि) तुडमा काचिदा खाहुप छुक, मोदा बड्ढे छेक्खुन्मि छुक्मा र । ओरिपोरिओ खाहुपचि ओन्कि मान्खाडदा छेक्खुन्मि खाहुपचिदा काचिबुत्लाओ बने मुमा काचिदा तुडमा लियो चमाथाडमाचिदाडका खाडसा छेक्खुन्मि अछुक्किननओ खाहुप छुक ।

४.२ काचिबुत्लाआ खान्अतओ छेक्खुनचि कि छेक्खुन चाम्माखाडमा

४.२.१ बाखादा छेक्खुन

काचिबुत्लाआ २२.५०८ हेक्टरा बाखा मायुडतारिओ निम्पाड लाप्पा लि । खोन नुछाड कावेलि 'ए' जलविद्युत

काचिबुत्लाआ खाक्कोछाड खिम्पाड भारा असोत्तुन खाइसुन्चिन । मायडतारि वक्चि लाप्पा युडमाचिदा ७.६७८ हेक्टरा ओन चासुमि मुमा वाको वक युड्याड कि १.५७ हेक्टरा वक कि हेनाओ युन्वा ओन्कि युन्वाओ अकेम (बगरा) खाहुपचि मछुक । काचिबुत्लाआ २५.२१ हेक्टरा वक इन्निओ बेन निम्पाड लाप्पा लि । मायड हि काचिओ निम्पाड इन्निओ बेन वक (१५.९० हेक्टरा) युन्वा ओन्कि युन्वाओ अकेम (बगरा) खाहुपचि मछुक मोदा काचिबुत्लाओ बने मुमायडचि खाडलि खानि, मलोइसाओ लुडटाक ओन्कि बाखाओ अलुम पाक्मा (अचुड मुमा) ठोडचि मयुड ।

काचिबुत्लाओ खालाक संरचनाचि बने मुमाचि निम्पाड मायडतारि वक लाप्पा युडमा निम्पाड भारा १३ खिमरडचि (६ खिम तामाड, ३ माफि, १ लिम्बु कि ३ बाम्ना/पानिवाड)आ ७.६७८ हेक्टरा बाखा लेन्मा दोत्याड । काचिबुत्ला छेक्खुन्मि खिम्पाडचिओ अचु दुम ओदा ह्युना युडमा लिसायुडसा ।

खिप	काचिबुत्लाओ संरचनाचि	वक लाप्पायु खिमरडचिओ खिप	खिम्पाड खिप	मान चासुमि काचिदा कावाड सालुम्सडचि
१	चाअवाछेक खाहुप	२	१२	२
२	हेडवर्कस खाहुपदा मायड तारिओ युडखाखिम	२	२५	५
३	ब्यारेज, अपरेटिड प्ल्याटफर्म कि इन्टेक	२	१७	६
४	विद्युत खिम खाहुपदा युडखाखिम	२	२२	४
५	विद्युत खिम, स्विचयार्ड कि टेलरेस	६	३६	२
	भारा	१३	१०५	१९

उक खिमरडओ ह्वाठोड (खिप ४ कि ५) दा वक लाप्पा लि ।

काचिबुत्लाआ छेक्खुन्मि खिम्पाडचिदाडका ह्वा खिमरडआ वकओ ५०% दाडका धात्ति भागा लेत्मा लियाडनालो रेक खिमरडआ २५% दाडका चिलोक लेत्मा लियाड । भारा छेक्खुन्मि वक चासुमिओ खाडमाआ खोन्लेका नुवाक मात्तड । काचिबुत्ला छेक्खुन्मि खिम्पाडओ भारा वक आप्पिओ लाम ३.०२ हेक्टरा युड्याडनालो मो हाडहोन कि ढिटेनदाडका धानाओ युड्याड । काचिबुत्ला छेक्खुन्मि १३ खिमरडचिदाडका १९ खिम्पाड सालुम्सडचि भारा मान चासुमि काचिदा मयाक्याड । काचिबुत्ला छेक्खुन्मि खाहुपदा मान चासुमि काचिदा काचिसिवालाम १.४६ लाप्पा खिमरड मदात्याड ।

४.२.२ मान सड खोक्लि खाम्माचिदा लिमा रओ तुत्ता

काचिबुत्ला छेक्खुन्मि कावेलि गर्जिते कि ढिवाड धुसेनि मनाभुडमि खोक्लिओ अचोम खाहुपदाडका ०.५९% (५५.५ हेक्टरादाडका ०.३३ हेक्टरा) खोक्लि खाहुप लाप्पायुदा छुक । खोन नुछाड लाप्पायुदाडका ढिवाड खोक्लि खाहुप अकोमदाडका अफेकिननओसा सड खोक्लि खाम्माचिदा खोन्लेका बड्ढे तुत्ता अछुकिननओ दुम मिन्मा लियाड ।

४.२.३ डाचिदा लिमा रओ तुत्ता

कावेलि युन्वाओ सोन्मायुलाम फानहेदा चासुम्लादाडका वालेनतारि चाअवाछेकओ ह्युक्को खाहुपओ ५.६ किलोमिटरा युन्वा खाहुपदा चाअवा सोन्मा इन्नि लिओसाआ कोइबेन याड फोडमाओ निम्पाड डा सेत्मा चमाथाडमाआ छेक्खुन मुमा र । ओ खाहुपदा छेन्वि दुप्पा काचिओ निम्पाड डा कासेत मना माआडलो मनाभुड खोन्लेका मात्तडचिओसाआ बेन सेडओ योक्दा (चुड्वादा) तमोर युन्वादा (चाअवाछेकटाओ ठोडदाडका बड्ढेदा ५.६ किलोमिटरा ह्युनातारि) माआडलो कावेलि युन्वाओ धाक्को खाहुपदा डा सेत्मा रन । वा ताओ योक्दानालो मो युन्वादा बड्ढे चाअवा सोन ।

४.२.४ भउतिक ओन्कि थाप्सडमि पुक्खालाम्चिदा छेक्खुन

विद्युत खिम युडखा ठोड चक्दा उक्तेत पाटि (पउवा) कि माभिकिओ माड मुखा हवा ठोडचिदा बने मुमाओ निम्पाड लोखावा तामा र । मोहाडा चाअवा इन्नि सोनओ योक्दा कावेलि खिइन्लाओ चक्दा छुक्याडओ पान्चायन सिवालय माडखिम कि चाअवा इन्नि सोनओ खाहुप (५.६ किलोमिटरा) दा मयुड्याडओ सुम्कातेत मसानाघाटाचिदा छेक्खुन लिमा र ।

विद्युत् खिम युडमा लियाडओ चक्दा छुक्याडओ पिनासि घाटादा छुक्याडओ पाटि ओहा भुडसाखारानालो मो मनाभुडचिसुद्धा यायोक् तोडनालो नि ठोडदा सोत्मा रम । युन्वादा चित्तलो ओन चाअवा सोन्नालो पान्चायन सिवालय माडखिम, घाटाचि कि माड मुखादा याडमा मलिओ डाचिदा छेक्खुन अलिनिन ।

४.२.५ बने मुमायडसुद्धा काम्ओ काचि तुडमादा लिमा रओ छेक्खुनचि

बने मुमा बेन कामा कामुचिओ इखिप पोन्मा लिकि बने मुखा ओरिपोरि टेन्पाडचि मयुडओ खाहुपदा दुडमाचाअवा तात्मा, याम सेडमा कि खा सेडमा तोक्मायुचिदा मनाचिआ लोमा मर । मोहाडा खालाक बने मुखा चमाथाडमादा बिकुच्चो कि खेन वात्मा लि । बड्ढे इखिप खालाक टेन्पाडमि कि थाप्सडमि मचोक्याडओ मनाचि मताकि मोहाडा छेन्विओ चुकआ टेन्पाडमि खानअत खाडलि वाछोन खावात दुडमा, मेछाछा चोडमा खानअत पोन्मार र । मोसोओ छेक्खुनचिआ टेन्पाडमिचि कि बुडखायाडका मताओ कामा कामुचिआ कोमदा मिन्मा चाअत्तोन कि काचिबुत्ला खाहुपदा सावेडला कि नुलोक युडमा काचिदा छेक्खुन मुमा र । मोसोओ अफानदुम मुवाको मनाचि सोत्मा खान्माचि छाड लि ।

बने मुखा काचिसुद्धा चोक्याडओ छेक्खुनचि बने मुखा बेन ठिवाड इखिपदा बुडखायाडका मनाचि मताओ युड । ओसाआ छेक्खुनचि मता खोन्नुछाड देम छेक्खुन लि निकि यडमा अरन्मिन ।

४.२.५ आदिवासि जनजाति कि देडदा मछुक्टाओ मनाभुडचिदा छुकओ छेक्खुन

काचिबुत्ला खाहुपदा महोलाआ मनाचि मयुड्याड । मोदा आदिवासि जनजाति ओन्कि मोहाडा मनाभुडचि मतोडकि मयुड्याड । आदिवासि जनजाति, मेछाछा, छाहिव कि देडदा मछुक्टाओ मनालुमचि धानि यडिन वात्तिओ छेक्खुनचि आडमा मलि । खोन्नुछाड कोइ बेन छेक्खुनचि ओचिआडा मुमा लि निकि यडमा अरन्मिन ।

५ दुमसेडओ तोडमायु

छेक्खुन्चि मनाचि काचिबुत्ला पुडमा बुयाडा बुदाउओ तोडमायुदाडका वड्ठे चाअत्तो दुमदाडका बुया नखात्तिन निओ दुमदा दुमसेडओ तोडमायु युड्याड । चाहा लिओ ओन्सामि खाडसा कि मान्खाडसा मकाम्याडओ खालाक दुमसेडमि दुमचिदा यायोक् कि खिप्पा मलियाडओ युड्याड ।

काचिबुत्लाओ दुमआ लिओ खालाक नारोक कि नेपाला हाडकोप ओन्कि निहाडहोन छेन्बिखिमओ दुमसेड ओन्सामि तुत्ता छुक्टाओ पमा काचिबुत्लाओ लासाएम्मा तोडमायु ओहा हक तालिका (entitlement matrix) दुम मुमा लिसा युडसा । काचिबुत्लाआ भाराक संरचनाचिदाडका लिओ लासाएम्मा छेक्खुनचिदा मो हक तालिका पाक्मा लि । काचिबुत्ला पुडमा योक्दा ओहा तेप छेक्खुन सिन्मा लिसाओ योक्दा तुत्ता पमाओ तोडमायु कि तेप्पायु छेक्खुनचिदा फामायुओ तोडमायु तेप्सा टेडदाओ हाडछामिचि (छेक्खुन मछुक्टाओ मनाचि) कि काचिबुत्लाओ हकवाला कोमदा दुम तोडमाकि हक तालिकाओ लासा चाम्माखाडमा लि । लाप्पायु वकओ भारा ओन्कि खाम्माचिओ तुत्ता पमादुमदा छेन्बि पमा लि साड मोसोओ तुत्ता छुक्टा युडसा, मो खिम्पाडओ निम्पाड छेन्बिमि कि साप्टेन्मिओ तायाडओ लेनदा काचिबुत्ला पुडमा बुया नुलोक लि निओ मिन्मादुम युड्याड ।

६ लासाखिम मुमा, छेन्बि पमा कि काचि मुमाचामाओ निम्पाड फामा पोन्खालाम

काचिबुत्लाओ लासाखिम मुमा, छेन्बि पमा कि काचि मुमाचामाओ निम्पाड फामा पोन्खालाम (resettlement compensation and livelihood assistance plan) दुमसेडमि तोडमा कि हक तालिका सुद्धा तोड । ओ पोन्खालामआ वक तोक्मा अइन २०३४, निहाडहोन छेन्बिखिमओ मानमिन्मायु लासाखिम मुमा ओन्कि आदिवासि जनजातिचिदाओ दुमसेड ओन्कि जलविद्युतसुद्धा तोड्याडओ दुमसेड, दुमसेडमि कि लाम खाड कामेतओ चाहा लिओ ताला । काचिबुत्ला तुडमाओ दुमदा लिओ भारा तुत्ता कि लासाखिम एम्मा चमाथाडमाचि भारा याड्याडओ दुमसेडमि ओन्सामि मयुड्याड । दुमसेडमि दुमदा मयाक्याडओ मान्तालाओ दुमचि/मान्याडदामायुचि बुत्सा कि छेक्खुन मछुक्टाओ मना कि मनाभुडचिओ चामादुडमा तोडमा निम्पाड खोचिओ नुवाकदुमओ निम्पाड काचिबुत्लाआ निहाडहोन छेन्बिखिमओ दुमसेड ओन्सामि मान मिन्मायु लासाखिम एम्मालाम बने मुवाओ युड्याड । ओ तोक्मायु तोक्मा निम्पाड साप्टेन्मि चाम्माखाडमा दुम पमादा लासाखिम एम्मा दुमओ तोडमायुदा बने मुवा युडसा । मोसाआ काचिबुत्ला तियारा कि काचिपुडमाओ लाम फोडसुओ युड । साप्टेन्मि चाम्माखाडमा दुम पमादा अछडदुमदा लासाखिम छेन्बि पमा मुखालाम बने मुओ युड । मोसाआ मायड तामा रओ छेक्खुन, मोसाआ फिसुओ दुम कि चोक्याडओ पमातात्मा लामचि खाड मुमा लिसायुडसा ।

७ जोखिमदाओ मनापाड नुत्तुवा मुखालाम

जोखिमदा मनापाड नुत्तुवा मुखालाम (Vulnerable Community Development Plan) आ काचिबुत्लाओ दुम जोखिमदा छुक्कओ मना माआडलो मनापाड निपाड बुया युडसा खोचिओ हडमाचामादा लिओ छेक्खुन निपाड नुलोक तोडमाकि चुक्मा कि बुत्ता लि । काचिबुत्ला खाहुपदा महोन्याडओ मनापाडचि मयुड्याडओसाआ खाक्कोछाड भुडओ आप्पिओ युडमा मात्तड । मोहाडा खोचिओ छेन्बिमि कि हडमाचामा चमाथाडमामाचिदा उक खालाकओ खाडमायुडा युडाडाओ मना सिन्तु । खोचिओ काचिबुत्ला पुडमाओ दुमदा तामा रओ उक खालाकओ छेक्खुन भुडमिआडा भुक्ते मुमा दोत्थोसाआ रिमिचिओ निम्पाड आप्पि छेक्खुन

सिन्मायु मात्तुड । खोन्नुछाड खोचिओ खान्नुओ साप्टेन्मि कि काचि मुमायुओ सिन्मायुओ मो छेक्खुनचि खाक्को दुमतारिओ निम्पाड भुडआ वाराम लिमा र ।

काचिबुत्ला खाहुपदा आदिवासि जनजाति, दलित कि मेछाछाचि खिम हुवा मयुड्याडओ जोखिमदा कि देडदा मछुक्टाओ भुड निकि सिन्मा लिसा युडसा । काचिबुत्ला पुडमा योक्दा भारा १३ काचिचि छेक्खुन्मि खिम्पाडचिदाडका १० आदिवासि जनजाति (६ तामाड, ३ माभि कि १ लिम्बु) खिमरुडआ आप्पिओ अचु वक माखात्याड । खोन्नुछाड काचिबुत्लाआ खाक्को छाड दलित कि मेछाछा खिमहुवा युडओ खिमरुड निपाडनालो खाडसा छेक्खुन अलिनिन ।

जोखिमदाओ मनापाड नुत्तुवा मुखालामदा चित्को कि ढिवाड लाम्मा याडमा लिसा युडसा । चित्को लाम्माचि काचिबुत्ला खाहुपदा भारा मनापाड कि ढिवाड लाम्माचि मो भुडचिदा खाडसा मो टेन्पाडचि जोखिमदा मयुड्याड निओ । मनापाडमि भुड निपाड ढिवाड मान्तोक्कादा मेछाछा कि जोखिमदा मयाड्याडओ आदिवासि निपाड फामायु ओन्कि सिकि नुत्तुवा चिन्मालाम्पा फामा पमा लि । मोदाडका खोचिओ छेन्चिमिओ दुमदा मायडतारि काचिसिवा तोक्मा अरओ चमाथाडमाचि खाडलि साक्सि केन्मा, चासुम्मि, सिल्पकला, खोक्लि, खित्माइन्मा कि काचिमुमाओ खाहुपदा वाडमा मर ।

काचिबुत्लाओ साप्टेन्मि काचि लामओ लाममितदा जोखिमदाओ मनापाडचि सुद्धाओ छेक्खुन्मि मना माआडनालो मनाभुड निपाड बुत्लालामओ फामासिओ दुम्वा मित्मा लिसा युडसा । ओ लामतितआ ढिदुम क) साप्टेन्मि काचि लाम पुडमादा छेक्खुनदाओ हाडछामि/जोखिमदाओ मनापाडओ बुसित, ख) दुम पाक्मा कि लोकालो तोडमा दुम पाक्मा एन मेत्मा कि म्हुखाला तोडमालाम, कि ग) काचि पुडमा दुमदा तामा रओ सेन्मायु/दुम फोडमाओ निम्पाड खाडमा युडमा कि चाम्माखाडमा लाम्चि मछुक । काचिबुत्लाआ आदिवासि कि जोखिमदाओ भुडचिआ अतोकओ नुदुम कि नुतोक निपाड बुया खात्मा मिचिनड युड्याड ।

८ नुयाम ओन्कि रात्मायुओ नुलामचि

८.१ काचि मुकावाचिओ नुयाम ओन्कि रात्मायुओ नुलाम्चि

काचि मुकावाचिओ नुयाम निपाड खाडसा काचिबुत्ला पुडमाओ योक्दा ओ खाहुपदा उक्तेत १० कातेक इम्खा याकओ नुखाखिम बने मुमा लि । मोसुद्धा विद्युत खिम कि चाअवाछेक खाहुपदा उ-उक्तेत चुक नुखाला खिमचि एम्मा मलि । मोहाडा काचि मुमाओ योक्दा काचि कामुचिओ चाहा लिओ योक्दा नुयाम नुमाओ काचि ठेक्दाराआ आप्पि तोडमा दोत । काचि कामुचिओ नुयाम ओन्कि खान्नुलो सेडमाओ दुमदा खायड कि ताया पमा काचिदा खालाकओ काचिपेन्चि तुडमा मलि । मोहाडा काचि मुकावाचिओ युडखा ओरिपोरिओ नुलोक सेडमायु दुमदा मिन्मायु पमा लि ।

मोहाडा काचिबुत्ला बने मुमा पुडमाओ योक्दा लिमा रओ ढुडमाखेन खाडसा मो लिमा मान्पदामा बुयाडा खाउपारा रात्मान्चिन निओ दुमदा ढिवाड अचडपाड्वा युडमा लि ।

८.२ मना नुयामओ नुलाम्चि

मना नुयामओ दुमदा तोक्मायु दुम फोडमा ओन्कि नुलोक पोन्मा काचिबुत्ला देम्खा नुछाड नुवाक मिन्मा युड । मोसोओ निम्पाड बने मुमायड नुखाखिम कि चुक नुखाखिमदाडका मो खाहुपदाओ भारा हाडछामिचिआ नुवाक दुम अतोक । मोहाडा काचिबुत्ला बने मुचिन देड भारा बने मुवाआ दुम टेन्पाडचिओ छुकदाडा पमाचि दुम युड्याड ।

९ फाइदा तोडमायुओ नुलाम्चि

९.१ लासाएम्मा ओन्कि लासायुडमा काचि

ओ काचिबुत्लादाडका खाउछाड खिम्पाड निपाड लासाखिम मुमा अदोत्तिनओ सिन्मा लियाड । मोहाडा भारा १३ खिमरडओ वकवाखाओ इन्दा तुत्ता छुकओसा मो १३ खिमरड निपाड नुलोक खाडसा खोचिओ तुत्ता छुकओ वकवाखा, चासे मुयाडओ वक, सडताड इनुओ तुत्ता छुकओ छेन्वि पमा लि । मोहाडा काचिबुत्लादाडका खाडसा छेक्खुनदाओ खिमरडओ सालुम्सड निपाड खालाक तामायुओ सिकि ओन्कि चिन्मायु काचि मोहाडा मुमाचामा रओ खालाक बुदाउ दुम पमा लि ।

९.२ काचिबुत्ला खालाकओ नुलाम्चि

काचिबुत्लादाडका खाडमायु छेक्खुन्मि खिमरड निपाड तुत्ता छुकओ छेन्वि पमा ओन्कि तेप्पायुड छेक्खुन मछुक्टाओ साप्टेनकोपचि साप्टेन्मि नुत्तुवा ओन्कि बुदाओ बने मुमायड काचिचि खाडलि लाम, दुडमा चाअवाओ बोन्वा, तायाखिम, चुक नुखालाखिम इनुओ खालाकचि पोन्मादाडका मो खाहुपओ मनाचिओ अचु हाडपोक्मिदा पुक्मालोन्मा तात्मा लि ।

९.३ व्यावसायिक साप्टेन्मि पाडखुन काचिपेन

ओ काचिबुत्लाआ कावेलि इनर्जि लिमिटेडओ व्यावसायिक अलुड कि अछड निपाड पोन् खात्सा साप्टेन्मि पाडखुनओ ओन्कि निनामसेडओ पाडखुन खुन्मा लि । काचिबुत्लाआ अछड मनाआ तोक्मायु, पोन्मायु कि साप्टेन्मि दुमसेड, उकभुड साप्टेन्मि नुत्तुवा, निनामसेड तोडमा, ताखाउ पोन्मा ओन्कि हाडपोकयामदा पोन्मा, सावारक नुत्तुवा, प्रकोप ओन्कि जोखिम चुक्मायु/तोडमायु खालाकओ खालाक काचिपेन्चि तुडमाचि मलि । ओसाआ व्यवसायओ तेप्पायु मोहाडा मनालुमआ तोक्मायुदा फामायु योक्दा काचिबुत्ला निपाड तेप साप्टेन्मि ओन्कि निनामसेडमि खाडदा पाडखुन पसा काचिबुत्ला कि टेन्पाडमि हाडछामिचिदा खान्नुओ यायोक्काप एम्मा लि ।

९.४ टेन्पाड नुत्तुवादा फामा

ओ काचिबुत्लाआ तुडमा लियाडओ खालाक-खालाकओ काचिपेन ओन्कि बसित बने मुमायड काचिबुत्ला ठोड ओरिपोरिओ टेन्पाडमि-छेन्विमि नुत्तुवादा ढिवाड फामा लिओ युड । ओ दुमदा काचिबुत्लाआ टेन्पाडआ मचोक्याडओ मनालुम्चिनेन तोडमाकि भाराक वाडओ कि भाराक भागा लाप्सा नुत्तुवादा सावा पमा लि । मोहाडा विद्युत अइन ओन्सामि मो ढिटैन कि साप्टेनआ तोक्तुओ हाडछेन्वि (रोयल्टि)आ मो खाहुपओ नुत्तुवादा फामा लिओ मोहाडा भारा हाडहोनओ नुत्तुवादा फामा लिओ दुमदा नुमिचिन्ड युड्याड ।

१० दुमतोड ओन्कि खायड लामतोड तथा

ओ काचिबुत्लाआ मचोक्याडओ मनालुम्चिनेन अलेन्कोन दुमतोड निपाड बुदा युडमा लिसा युडसा । नुच्छेओ काचिबुत्लाआ छेक्खुन चुक्मायु ओन्कि तेप्पाओ हामा कि बाराबोरि तोक्माओ नुलाम्चि तोडमा योक्दा काचिबुत्लाओ साप्टेन्मि छेक्खुन काखाड भुडआ मचोक्याडओ मनालुम्चिसुद्दा ह्वाभुड ओन्कि भाराभुड यायोक्क मुमा लिसाओ युडाड । मो दुम लाम्पा काचिबुत्लाओ साप्टेन्मि छेक्खुन चुक्मायु नुलाम्चि ओन्कि नुत्तुवा बने मुमाओ काचिपेन्चि तोडमा मलिसा युडसा ।

मोहाडा काचिबुत्लाओ खायड लामतोड मचोक्याडओ मना लुम्चि ओन्कि छेक्खुन्मि मनालुम निपाड बड्ढेओ बड्ढे भागा लाप मेत्सा आप्पि मोहाडा बुदा सिन्मेतओ दुमदाडका लाम खाड मेत्सा लि । मचोक्याडओ मनाचिओ सिन्मायु, भागा लाप्कावाचिओ काचिलाम, इन्को खायड खाम्माचि याडमा कि अलेन्कोन यडखान पमा कि साडमा वाको खायड लामसिन याडसा मचोक्याडओ मनाचिनेन अलेन्कोन टुप्पायुडमा काचि एम्मा लि ।

११ काचिपुडओ तोडमायु

पुडमायु तोडमायु

काचिबुत्माओ टोप्पाड कावेलि इनर्जि लिमिटेडदा युड्याडओसा साप्टेन्मि काचि पोन्खालामदा लियाडओ भारा काचितोडमा पाडखुन ओसाआडा मुमा लि ।

११.१ काचिखिम्पाड तोडमायु

कावेलि इनर्जि लिमिटेडआ ओ कावेलि 'ए' जलविद्युत काचिबुत्लाओ साप्टेन्मि काचि पोन्खालामदा छाप्लापेन काचिपुड मुमाओ निम्पाड अचोम्ला कि काचिबुत्ला लामओ योक्दा खालाक काचि खिम्पाड बने मुमायडचिओ तोडमायु लि । अचोम्ला लामदा कावेलि इनर्जि लिमिटेडओ तोडमायु भारादा काचिबुत्ला तुडमा, चाहा लिओ छेन्वि लोन्मा कि ओ पुडमा लिदेड चोप्पायुडमा कि खाडमायुडमा काचि पाडखुनदा युड । मोहाडा काचिबुत्ला लामदा वकओ सिन्मा ओन्कि मोसोओ अलुड काप समितिआ वकओ अलुड काप समितिआ वक तोक्मा ओन्कि वकओ अलुड पमाओ काचिचि मुओ युड । मोहाडा मनालुम ओन्कि निनामसेडमि पोन्खालाम ओन्कि काचिपेन तुडमा कि अलेन्कोन खाडमायुडमाओ निम्पाड चाहा लिओ मना सावासुद्दाओ कावेलि 'ए' मनालुम ओन्कि निनामसेडमि नुत्नुवा एकाइ कि टेन्पाडचिओ दुम ओन्कि छेक्खुन खाहुपदाओ मनाचिओ अचु मिन्मासुद्दाओ मनालुम यायोक्काप्पि समिति सुद्दाओ खालाक काचिखिमचिओ बने मुमायुचि मयुड ।

११.२ दुम पाक्मा ओन्कि दुखुम्बाचि लुमा लाम

कावेलि इनर्जि लिमिटेडआ ओ कावेलि 'ए' जलविद्युत काचिबुत्लाओ तुडमायु लामदा काचिबुत्लादाडका तुडमालामदा काचिबुत्लादाडका खाडसा छेक्खुन खिमरड ओन्कि छेक्खुन्मि मनालुमओ दुम पाक्मा ओन्कि दुखुम्बा एन्मा काचि अचोम्लादाओ उक्तेत ढिवाड दुखुम्का एन्कावा समिति एम्मा लिओ युड । मोहाडा काचिबुत्ला लामदा दुम पाक्मा ओन्कि दुखुम्बा साम्माओ निम्पाड उकपाड अधिक्रित तोप्पाड युडमा लि । ओ व्यवस्थादाडका काचिबुत्लाओ दुमआ खाडसा छेक्खुन्मि खिमरड ओन्कि छेक्खुन्मि मनालुमआ आप्पिओ दुम पाक्मा ओन्कि दुखुम्बा काचिबुत्ला तोप्पाडओ अचोमलादा युडमा अतोक कि अचोम्ला कातोडपाचिआ मो योक्दाओ दुमसेडमि ओन्सामि आप्पिओ अचु मिचिनडआ तोडमा लि ।

१२ खाडमायुडमा चोप्पायुडमा कि चाम्माखाडमा

काचिबुत्लाओ साप्टेन्मि काचि मुखालाम पुडमाओ अलेन्कोन खाडमायुडमा, चोप्पायुडमा ओन्कि चाम्माखाडमाओ निम्पाड हुत्दा ओन्कि बुडखायाडका खाडमायुडमा पुडमा निकि तोडमा लिसाओ युड । काचिबुत्माओ तोक्मायु ओन्कि साप्टेनताया काचि मुखालामदा लुमा लिसा ओन्सामि टोडमाकाचि साप्टेनताया ओन्कि निनामसेडमि काचिचिओ खाडमायुडमा चोप्पायुडमा ओन्कि चाम्माखाडमा हुत्दा कावेलि इनर्जि लिमिटेडदा कावेलि 'ए' मनालुम ओन्कि निनामसेडमि नुत्नुवा एकाइआ अलेन्कोन मुमा लि । मोहाडा नेपाल

हाडकोप उर्जा हाडयडलाआ खाड मुसुओ स्वतन्त्र काचिखिम माआडलो मनाआ चोप्पायुडमा ओन्कि चाम्माखाडमा काचि मुमा लि । वात्ति बुडखा काचिखिम माआडलो मनाआ काचिबुत्लादाडका खाडसा छेक्खुन मचोक्याडओ मनाचि निपाड (हकवाला) बेनदा तुत्ताओ छेन्वि ओन्कि लासाएम्मा फामायु पमा लिसा/मान्निओ कि दुम पाक्का ओन्कि दुखुम्बा तोडओ ओन्कि दुमसेडमि ओन्सामि तोडाओ हे मान्तोडओ निकि सिन्मायु युड । ओसुद्दा निहाडहोन छेन्विखिमओ निनामसेडमि चाम्माखाडमा कि आदिवासिओ मान मिन्मा लासाएम्मा दुम्सेड ओन्सामि काचिबुत्लाओ ढिवाड भुडदा चाहा लिओ दुम सेन्मा पमाओ निम्पाड साप्टेन्मि लेकावा/मनालुम्मि लेकावा कि निनामसेडमि लेकावा उक्तात लेओ सिन्ओ समिति एम्मा लि । काचिबुत्लाआ साप्टेन्मि काचि मुखालाम सन २०१४ ओ अदेडतारिदा काचि चिन्मा लिओ दुम खुन्मा लिसा युडसा ।